

Bachelor Docent Muziek Hogeschool Leiden

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
18 mei 2022*

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Leiden
Zernikedreef 11, Leiden
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Bachelor Docent Muziek
Locatie: Leiden
Variant: Voltijd
Croho-nummer: 39112

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter
Gertrude van Everdingen, deskundige
Roeland Vrolijk, deskundige
Sander van Dorst, student-lid
Astrid Koster, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Postbus 5050
3502 JB Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	11
3. Toetsing	17
4. Gerealiseerde leerresultaten	20
Bijlagen.....	23
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	24
Bijlage 2 Bezoekprogramma	25
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	26

Samenvatting

Op 18 mei 2022 is de bacheloropleiding Docent Muziek van Hogeschool Leiden gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**.

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Docent Muziek beoogt studenten op te leiden tot vakbekwame muziekdocenten die zowel binnen als buiten het basis- en voortgezet onderwijs werkzaam zijn. Het landelijk opleidingsprofiel, dat is ontwikkeld door het netwerk Kunstvakdocentopleidingen (KVDO), is leidend als het competentieprofiel van de opleiding. De opleiding beschikt over een heldere en uitgebreid geformuleerde missie en visie, waarin inspiratie vanuit de antroposofie duidelijk zichtbaar is. De opleiding kan in het profiel nog meer aandacht besteden aan functies buiten het onderwijs. De eindkwalificaties van de opleiding voldoen aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden. De opleiding sluit tevens aan bij de ontwikkelingen in het werkveld en kent een betrokken werkveldcommissie. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van de opleiding bestaat uit een voltijds vierjarig curriculum dat samenhangend is opgebouwd uit drie doorlopende leerlijnen. De opleiding is sterk praktijk- en beroepsgeoriënteerd: de opleiding bereidt studenten goed voor op het werken als muziekdocent. De opleiding hanteert passende instroomeisen en hanteert een adequate selectieprocedure door middel van audities. De studielast is met name in het eerste jaar hoog. Het gepassioneerde docententeam bestaat uit een kernteam van vier docenten met daaromheen een binnenschil van vijf docenten en een buitenschil van een wisselend aantal gastdocenten die voor specifieke onderwerpen worden ingezet. De docenten zijn inhoudelijk en onderwijskundig gekwalificeerd en weten een veilig leerklimaat voor studenten te scheppen. Ook is er veel verbondenheid tussen studenten uit verschillende jaren. Medewerkers en studenten maken gebruik van de toereikende voorzieningen van het gebouw van de Hogeschool Leiden en van opleidings specifieke voorzieningen die worden gedeeld met andere opleidingen. De

vormgeving en inhoud van de begeleiding is in alle fasen van de opleiding goed en intensief en deze past bij de didactische visie van de opleiding. De opleiding kan studenten nog beter informeren over de begeleidingsvormen die de hogeschool aanbiedt. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat toetsstelsel en een toetsprogramma die aansluiten bij de toetsvisie van de opleiding. De toetsen laten een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau zien. De uitwerking en inhoud van de toetsingsprocedure kan nog verder tussen de vakken geharmoniseerd worden. De prestaties van studenten worden in voldoende mate aan hen teruggekoppeld. De commissie adviseert wel om meer ruimte te creëren om de beoordeling niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk met inhoudsvolle feedback nader toe te lichten. De opleiding treft goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen, door onder meer de bruikbare rubrics. De toetscommissie en de examencommissie nemen hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus en weten zich een oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde eindniveau van de opleiding. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het afstuderen van de opleiding is gevarieerd opgezet en is passend voor een bacheloropleiding. De commissie heeft vijftien eindwerken bestudeerd. De breedte en diepgang van het vakgebied van de Docent Muziek kan door studenten voldoende worden bereikt. Sterke punten van de eindwerken zijn de zichtbare (antroposofische) eigenheid van de opleiding en de uiting van de persoonlijke ontwikkeling van studenten. De verwerking van literatuur, de analyse van wat er al in de praktijk is en het reflectief

vermogen op deze onderwerpen, vindt de commissie minder sterk aanwezig in de eindwerken. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en zijn navolgbaar beoordeeld. De beoordelingen correleren ook met de kwaliteit van het werk. De kwalitatieve en kunstzinnige perspectieven in de beoordelingen kunnen nog vergroot worden. Het werkveld is tevreden over stagiairs en alumni. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd, door onder andere de landelijke peerreviews. De examencommissie heeft hierin een sterke rol. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- De commissie adviseert de opleiding om nog meer ruimte te creëren voor de wederzijdse verbinding tussen de school en het werkveld: zowel de beïnvloeding van buiten naar binnen als van binnen naar buiten kan worden versterkt;
- De commissie adviseert de opleiding door middel van kalibratie de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid verder te vergroten;
- Creëer de ruimte om de beoordeling niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk met inhoudsvolle feedback nader toe te lichten;
- De kwalitatieve en kunstzinnige perspectieven in de beoordelingen van de eindwerken kunnen nog vergroot worden;
- De samenhang tussen de verschillende afstudeeronderdelen, als voorbereiding op het werkveld, kan nog meer worden gestimuleerd.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Docent Muziek van Hogeschool Leiden.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, juli 2022

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

Drs. A.N. Koster
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Docent Muziek leidt, met inspiratie vanuit de antroposofie, op tot muziekdocent en wordt aangeboden door de Hogeschool Leiden. De opleiding beoogt studenten op te leiden tot vakbekwame docenten die muziek kunnen inzetten voor de ontwikkeling van anderen. Dat kan vanwege het antroposofische karakter in een vrijeschool-setting zijn, maar afgestudeerden gaan ook aan de slag in een reguliere onderwijssetting of bijvoorbeeld in een eigen praktijk met kinderen of volwassenen.

De instelling

Hogeschool Leiden is een instelling voor hoger beroepsonderwijs in Leiden die behoort tot de middelgrote hogescholen van Nederland. Aan de hogeschool zijn ongeveer 10.000 studenten en ruim 1100 medewerkers verbonden. Hogeschool Leiden biedt verschillende bacheloropleidingen, post-hbo opleidingen, associate degrees en masters aan.

Hogeschool Leiden heeft de opleidingen in vijf faculteiten ondergebracht, waaronder de faculteit Educatie. De faculteit Educatie wordt geleid door de faculteitsdirecteur, in samenwerking met de onderwijsmanagers, docenten en drie lectoren. Zij worden ondersteund door diverse staffuncties, zoals financiën, kwaliteitszorg en secretariaat.

De faculteit Educatie omvat de opleiding Leraar basisonderwijs (onderverdeeld in Pabo, Vrijeschool Pabo en Academische Pabo), de tweedegraads lerarenopleidingen Gezondheidszorg & Welzijn en Omgangskunde, de Lerarenopleiding Docent Dans-Euritmie en de opleiding Docent Muziek.

Daarnaast beschikt de faculteit Educatie over een Centrum voor Onderwijs en Innovatie (COIL), waarbinnen professionalisering voor werkveld en hogeschool verzorgd wordt, en het Kenniscentrum POP (Professionalisering door Onderwijspedagogisch Praktijkonderzoek), waarbinnen drie lectoraten zijn ondergebracht.

De opleiding

De opleiding Docent Muziek maakte tot januari 2013 onderdeel uit van Hogeschool Helicon, een

hogeschool op antroposofische grondslag. In 2013 volgde de fusie met Hogeschool Leiden, wat resulteerde in een verhuizing naar Leiden in het voorjaar van 2014. De hogeschool biedt momenteel vier opleidingen die mede geïnspireerd worden door het antroposofische gedachtegoed.

De opleiding Docent Muziek is een ongegraderde docentenopleiding, wat betekent dat de startbekwame docenten bevoegd zijn om zowel in het tweedegraads gebied (onderbouw) als in het eerstegraads gebied (bovenbouw havo/vwo) les te geven. Dit betekent ook dat studenten bevoegd zijn voor zowel het primair, voortgezet als het tertiair onderwijs.

De opleiding wordt in de Nederlandse taal aangeboden.

De visitatie

Hogeschool Leiden heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in juni 2022 in concept toegevoerd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Docent Muziek beoogt studenten op te leiden tot vakbekwame muziekdocenten die zowel binnen als buiten het basis- en voortgezet onderwijs werkzaam zijn. Het landelijk opleidingsprofiel, dat is ontwikkeld door het netwerk Kunstvakdocentopleidingen (KVDO), is leidend als het competentieprofiel van de opleiding. De opleiding beschikt over een heldere en uitgebreid geformuleerde missie en visie, waarin de inspiratie vanuit antroposofie duidelijk zichtbaar is. De opleiding kan in het profiel nog meer aandacht besteden aan functies buiten het onderwijs. De eindkwalificaties van de opleiding voldoen aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden. De opleiding sluit tevens aan bij de ontwikkelingen in het werkveld en kent een betrokken werkveldcommissie. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

De bacheloropleiding Docent Muziek beoogt studenten op te leiden tot vakbekwame muziekdocenten die binnen het basis- en voortgezet onderwijs van scholen werkzaam zijn. De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen Docent Muziek doordat deze opleiding haar curriculum heeft gerelateerd aan een zingevend perspectief van menselijke ontwikkeling zoals dat past binnen het antroposofische mens- en wereldbeeld zoals dat op vrije scholen beleefd wordt. De vrijeschoolpedagogie is dan ook een bron van inspiratie binnen de opleiding. De opleiding leidt dan ook docenten op die voor een groot deel hun weg zullen vinden binnen het onderwijs van de vrijescholen (basis- en voortgezet onderwijs) in Nederland.

De opleiding noemt zich echter geen antroposofische opleiding. De opleiding kiest er daarom niet voor om typisch antroposofische competenties te formuleren, anders dan kennis van het antroposofisch mensbeeld en antroposofisch kunstbegrip en de vaardigheid om deze pedagogisch zinvol in te zetten. Zo geven de competenties studenten een grotere mogelijkheid als docent in andere dan vrijescholen te doceren, zoals in muziekscholen, in de buitenschoolse muziekeducatie of binnen een eigen beroepspraktijk.

De Nederlandse opleidingen Docent Muziek kennen een gezamenlijk ontwikkeld opleidingsprofiel: het Landelijk Opleidingsprofiel Kunstvak-

docentopleidingen (KDVO) uit 2018. Dit profiel is gevalideerd door het werkveld.

Het kunstonderwijs is in het nieuwe profiel verdeeld in vijf domeinen: Docent Beeldende kunst en vormgeving, Docent Dans, Docent Muziek, Docent Theater en de master Kunsteducatie. De Dublin descriptoren, bekwaamheidseisen en kennisbasis liggen aan de basis van het landelijk KVDO-profiel. De bekwaamheidseisen en onderliggende landelijke kennisbasis beslaan het totaal aan kennisvereisten – vakinhoudelijk en algemeen pedagogisch-didactisch – dat aan een startbekwame leraar wordt gesteld. Ook de kennisbasis kunsttheoretische, -historische en -beschouwelijke vakken vormt een inhoudelijk kader.

De competenties uit het landelijke profiel zijn vertaald naar de individuele opleidingen en hun uitstroomprofielen zodanig dat er ruimte is voor onderlinge verschillen tussen de diverse domeinen. Alleen de eerste competentie (artistiek), heeft naast een generiek deel ook een deel per discipline. In totaal bestaat het opleidingsprofiel uit vijf domeincompetenties:

- Competentie 1: Artistiek
- Competentie 2: Pedagogisch en didactisch
- Competentie 3: Interpersoonlijk
- Competentie 4: Omgevingsgericht
- Competentie 5: Kritisch-reflectief en onderzoekend

De opleiding kenmerkt zich inhoudelijk door een vakinhoudelijk/kunstzinnig deel, een pedago-

gisch-didactisch deel en een deel dat is gericht op de student en zijn omgeving, met daarin aandacht voor onder andere, werkveldverkenningen, onderzoek, (internationale) projecten en studieloopbaanbegeleiding. Voor de vakinhoud is het curriculum gebaseerd op de landelijk vastgestelde kennisbasis die is verweven in het competentieprofiel.

De opleiding Docent Muziek kiest ervoor om de muzikale kwaliteiten die de student moet verwerven zoveel mogelijk te koppelen aan pedagogische kwaliteiten van de toekomstige leraar. Door deze twee tegelijkertijd te ontwikkelen kan de student zich ontwikkelen tot een zelfstandig, startbekwaam muziekdocent.

De opleiding kent een eigen werkveldcommissie (WVC), die bestaat uit minimaal drie leden met kennis en inzicht in de beroepspraktijk en/of opleidingspraktijk van de docent muziek. De WVC komt twee keer per jaar bijeen. De leden van de WVC geven gevraagd en ongevraagd advies ten aanzien van onder andere de inhoud van het curriculum, ontwikkelingen in het werkveld die van belang zijn voor de opleiding, inhoud, niveau en praktijkgerichtheid van toetsen.

De opleiding onderhoudt tevens contacten met buitenlandse instituten, zoals het Institut für Waldorf-pädagogik in Witten-Annen, Duitsland. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitwisseling van studenten en programmaonderdelen, en het bezoeken van conferenties.

Tot slot vinden er jaarlijks peerreview-gesprekken plaats. Deze gesprekken spelen een belangrijke rol in verbetering en focus van het opleidingsprofiel.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de bacheloropleiding Docent Muziek beschikt over een heel heldere en uitgebreid geformuleerde missie en visie. Het antroposofische karakter is hierin duidelijk zichtbaar. Alle betrokkenen bij de

opleiding zijn bekend met deze visie. De visie wordt bovendien doorleefd en gedragen door alle betrokkenen, ook door studenten. De commissie heeft bovendien naar tevredenheid geconstateerd dat de opleiding beschikt over een open profiel, waarin de opleiding ook voldoende oog heeft voor de individuele weg van studenten, ook als dat niet een antroposofische school is.

Het competentieprofiel van de opleiding sluit adequaat aan bij de eindcompetenties van de KDVO. De opleiding heeft daarbij duidelijk stappen gezet voor het versterken van het ondernemerschap van studenten, heeft de commissie geconstateerd.

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden (Dublindescriptoren voor de bachelor). De commissie heeft geconstateerd dat de competenties al lijken op de in de toekomst te hanteren leeruitkomsten. De commissie is van mening dat de opleiding hierdoor adequaat voorbereid is op de ontwikkeling naar leeruitkomsten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding aansluit bij de ontwikkelingen in het werkveld. Om de verbinding met het werkveld te versterken kan zowel de beïnvloeding van buiten naar binnen als van binnen naar buiten verder worden versterkt. In dit licht kan de opleiding nog meer leren van de wijze waarop het regulier onderwijs met innovatie omgaat. De opleiding kan de visie op ICT nog verder uitwerken en toepassen in het curriculum (zie ook standaard 2).

De opleiding onderhoudt voldoende contacten met het beroepenveld. De samenstelling van de werkveldcommissie weerspiegelt de belangrijkste beroepenvelden van de docent muziek. De leden van de werkveldcommissie zijn erg betrokken bij de opleiding. De opleiding is onderdeel van verschillende samenwerkingsverbanden, met name in het antroposofische domein. De opleiding heeft naar het oordeel van de commissie duidelijk een meerwaarde voor het bredere werkveld,

reden waarom de commissie samenwerkingsverbanden buiten het antroposofisch domein zou toejuichen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

2. Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van de opleiding bestaat uit een voltijds vierjarig curriculum dat samenhangend is opgebouwd uit drie doorlopende leerlijnen. De opleiding is sterk praktijk- en beroepsgeoriënteerd: de opleiding bereidt studenten goed voor op het werken als muziekdocent. De visie op en de toepassing van ICT in het onderwijs kan ook nog verder uitgewerkt worden. De opleiding hanteert passende instroomeisen en hanteert een adequate selectieprocedure door middel van audits. De studielast is hoog. Het gepassioneerde docententeam bestaat uit een kernteam van vier docenten met daaromheen een binnenschil van vijf docenten en een buitenschil van een wisselend aantal gastdocenten die voor specifieke onderwerpen worden ingezet. De docenten zijn inhoudelijk en onderwijskundig gekwalificeerd en weten een veilig leerklimaat voor studenten te scheppen. Ook is er veel verbondenheid tussen studenten uit verschillende jaren. Medewerkers en studenten maken gebruik van de toereikende voorzieningen van het gebouw van de Hogeschool Leiden en van opleidingsspecifieke voorzieningen die worden gedeeld met andere opleidingen. De vormgeving en inhoud van de begeleiding is in alle fasen van de opleiding goed en intensief en deze past bij de didactische visie van de opleiding. De opleiding kan studenten nog beter informeren over de begeleidingsvormen die Hogeschool Leiden aanbiedt. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Curriculum

Opbouw

De Opleiding Docent Muziek kent een vierjarig voltijds curriculum met een propedeuse (jaar 1), de hoofdfase (jaar 2 en 3) en de afstudeerfase.

De opleiding beschikt over drie leerlijnen: de leerlijn Kunstvak, de leerlijn Overdracht en Toepassing en de leerlijn Ondernemerschap en Onderzoek. Elk studieonderdeel is bij een van deze leerlijnen ingedeeld.

Binnen de leerlijn Kunstvak ontwikkelen studenten muzikale kennis en vaardigheden en het opbouwen van een groot muziekrepertoire. Op het hoofdinstrument komt de student allereerst als musicus tot ontwikkeling onder professionele begeleiding van een beroepsmusicus. Ondersteunende vakken (zoals zang, instrumentale bijvakken en diverse vormen van samenspel) geven extra bagage en zelfvertrouwen om leiding te geven binnen diverse muzikale verbanden, binnen en buiten het onderwijs.

De leerlijn Overdracht en Toepassing is de pedagogisch-didactische leerlijn, waarin studenten leren om te gaan met leerlingen en cursisten. Ook leren studenten een veilige, enthousiasmerende werksfeer te scheppen en de dynamiek van het werken met groepen te begrijpen. De student leert de zelfstandigheid van leerlingen te bevorderen en leert passend op verschillen en leerproblemen in te spelen. Het antroposofisch mensbeeld verleent aan deze leerlijn aanknopingspunten om muzikale activiteiten met hen te verbinden.

In de leerlijn Ondernemerschap en Onderzoek komen kritische reflectie, ondernemerschap en de onderzoekvaardigheid naar voren. De leerlijn bestaat in de hogere jaren voor bijna een derde deel uit vrije ruimte waar studenten voor een belangrijke deel zelf de regie voeren. Tevens is de onderzoekslijn onderdeel van de leerlijn Ondernemerschap en Onderzoek. Een onderzoekende houding vindt de opleiding een essentiële eigenschap voor docenten die hun onderwijs verrijken en zich verder willen blijven ontwikkelen. In elk studiejaar onderzoekt en presenteert de student een zelfgekozen thema, wat in het vierde jaar

uitmondt in het afstudeerproduct. In jaar 1 tot en met 3 legt de opleiding zodoende de onderzoeksmatige basis van kennis en vaardigheden die studenten voorbereidt op het eindonderzoek in jaar 4.

Inhoud van het curriculum

Het eerste studiejaar heeft het karakter van oriëntatie en het oefenen van basale vaardigheden. De student maakt kennis met het vakgebied, en in de stages verkennen studenten het toekomstige werkgebied. Dit wordt ondersteund met instrumentale en kunstzinnige vakken, muziektheorie en muziekgeschiedenis. De eerste stages staan gelijk in het teken van methodiek en didactiek en het daaraan verbonden practicum. De stages vinden plaats in zowel vrijescholen als reguliere scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

De opleiding legt de nadruk op de verbinding tussen het ambacht van musicus en de didacticus, als aanstaand docent muziek. In de hoofdfase verschuift het accent dan ook van het 'wat' naar het 'hoe' en 'waarom' van het beroep. De student leert grotere verbanden te overzien, de stageopdrachten worden omvangrijker en complexer. Studenten verdiepen zich in de vrije ruimte in vakgebieden waarbij zij rekening houden met eigen passie, interesse en talent. Het onderwijs wordt minder voorgeprogrammeerd aangeboden en de student wordt geacht doelgericht kennis te kunnen verwerven, problemen te formuleren en eigen oplossingen aan te dragen. Tegen het einde van het derde studiejaar is de student in staat om een lessenserie vorm te geven en uit te voeren.

Het laatste jaar is een jaar van specialisatie, verbreding en afronding. De student doet veel praktijkervaring op in de stages en daarnaast verkent de student ook buitenschoolse gebieden. Aan het einde van de opleiding zijn studenten in staat om een eigen visie op onderwijs in het algemeen en muziek- en kunstonderwijs in het bijzonder te verantwoorden en zelf hun positie hierin aan te geven (zie ook standaard 4).

In de stages doen studenten praktijkervaring op. De student begint in jaar 1 met blokstages in het primair onderwijs (PO) gevolgd door een lintstage als kennismaking met het voortgezet onderwijs (VO). In jaar 2 en 3 wisselen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs elkaar af. In jaar 3 maakt de student ook kennis met het HBO en twee buitenschoolse werkgebieden. De keuze van een stageplek en de invulling van de stage bepaalt de student in hoge mate zelf.

Een aantal maal per jaar bezoeken alle studenten een uitvoering van gerenommeerde werken in de concertzaal. Concertbezoek wordt in de les muziekgeschiedenis of muziektheorie voorbereid en door docenten van de opleiding begeleid.

Het Concert is een belangrijk en jaaroverstijgend onderdeel van de opleiding. Met 'Het Concert' presenteert de hele opleiding zich aan een breed publiek. De derdejaars nemen de organisatie hiervan voor hun rekening in het teken van de competenties ondernemerschap en organiserend vermogen. In het nieuwe vak Instrumentaal Ensemble wordt meteen vanaf september op het concert gefocust. Zo mogelijk gaat het concert op tournee naar (stage-)scholen. Het concert is in de opleiding een belangrijk kernpunt in het jaar. Dit vergt volgens de opleiding goede samenwerking tussen zowel alle studenten als alle docenten. Het is een uitdagend pittig project met een eindresultaat waar de hele opleiding naartoe werkt.

Leeromgeving

Het werkplekleren neemt dan ook een belangrijke plaats in binnen de lerarenopleiding; (vak)didactiek en vakinhoud zijn daarin met elkaar verbonden.

De opleiding gaat uit van leren in contact met anderen. De leergemeenschap bestaat uit studenten, docenten, musici en betrokkenen in het werkveld. Daarbij brengt ieder de eigen expertise mee, die van belang kan zijn voor het leren van een ander. Om dit in een veilige omgeving te kunnen doen is er binnen de studieloopbaanbegeleiding aandacht voor het geven van feedback, het

aannemen van feedback en gezamenlijke evaluatie.

De integrale toepassing van kennis, vaardigheden, attitude en persoonskenmerken vindt tijdens de stage plaats. De student kan op de werkplek alle voorkomende beroepstaken leren uitvoeren en laten zien hoe hij zich ontwikkelt en hoe hij invulling geeft aan de beroepscompetenties van de leraar.

Instream en begeleiding

De opleiding Docent Muziek is toegankelijk voor studenten met minimaal een havo-diploma. De opleiding organiseert een apart toelatingsexamen om vast te stellen of een kandidaat beschikt over voldoende muzikale vaardigheden, muziektheoretische basiskennis en een muzikaal gehoor voor een muzikvakopleiding op hbo-niveau. Daarnaast kijkt de opleiding naar de motivatie van de kandidaat.

Studenten melden zich aan voor het toelatingsexamen. Wanneer zij over voldoende basiskennis en muzikale ervaring beschikken kunnen zij toegelaten worden. Op de internetsite van de opleiding vinden potentiële studenten meer informatie over het toelatingsexamen.

Studenten worden op verschillende manieren door de opleiding begeleid. Op het hoofdinstrument nemen studenten deel aan twee voorspeel-aangelegenheden in het studiejaar. Studenten ontvangen van de vakdocent feedback over het spel en over hun professionele ontwikkeling. Voor instrumentale begeleiding zoeken studenten in eerste instantie hulp bij medestudenten. Studenten kunnen ook lesactiviteiten met elkaar oefenen tijdens het practicum.

In het onderdeel Studieloopbaanbegeleiding (SLB) besteedt de opleiding aandacht aan het ontwikkelen van studievoordigheden en het vermogen om kritisch te reflecteren op het eigen handelen. Aan het eind van de propedeuse is de student in staat een gedegen zelfanalyse te

maken en daaruit voortvloeiend een persoonlijk ontwikkelingsplan wat als richtsnoer voor de verdere opleiding dient.

Tijdens de stage krijgen studenten praktijkbegeleiding door de stagementor op de stagelocatie en door een stagebegeleider binnen de opleiding. In stagebesprekingen wisselen studenten stage-ervaringen uit en oefenen ze belangrijke vaardigheden als feedback en intervisie.

Recente ontwikkelingen

In 2020 is een groot deel van het onderwijs online uitgevoerd. Voor de opleiding Docent Muziek geldt dat met uitzondering van de eerste twee maanden van de eerste lockdown alle lessen in de opleiding fysiek hebben kunnen plaatsvinden aangezien de opleiding als praktijkonderwijs is gekwalificeerd. De opleiding geeft aan dat er geen noemenswaardige leerachterstanden opgetreden zijn, met uitzondering van achterstanden die het gevolg zijn van het sluiten van het primair en voortgezet onderwijs en het daardoor uitvallen van stages. Dit laatste probeert de opleiding te compenseren door versterkte stagebegeleiding wanneer stages wel plaatsvinden. De kwaliteit van het onderwijs en het welbevinden van studenten wordt gemonitord door met studenten in gesprek te gaan. Uit deze gesprekken is gebleken dat het voor nieuwe studenten moeilijker was om een echte band te kunnen opbouwen met andere leerjaren.

Personeel

Het docententeam bestaat uit een kernteam van twaalf vaste docenten. De vaste docenten beschikken allen over een eerstegraads onderwijsbevoegdheid. Alle docenten hebben zich tevens gekwalificeerd als uitvoerend musicus en hebben onderwijservaring in het muziekonderwijs. De meeste docenten hebben een bacheloropleiding afgerond, sommige docenten hebben een mastertraject doorlopen. Docenten die schriftelijke toetsen examineren zijn BKE-gecertificeerd, nieuwe docenten volgen deze cursus in het eerste jaar van hun aanstelling.

Naast het kernteam van vaste docenten beschikt de opleiding ook over een team van gastdocenten. Deze freelance-gastdocenten zet de opleiding in vanwege relevante en actuele praktijkervaring. Het gaat om zowel Nederlandse als buitenlandse gastdocenten, zoals de als zanger bekende Britse muziekpedagoog Michael Deason-Barrow (Tonalis) en de Duitse kunstenaar en instrumenten-bouwer Manfred Bleffert.

Professionalisering

Intervisie tussen collega's onderling is een belangrijk onderdeel van de professionalisering van docenten. Daarnaast zijn er landelijk studiedagen en peerreviews vanuit het kunstvakdocenten-overleg.

Ieder jaar wordt voor de gehele faculteit een onderwijsvernieuingsreis georganiseerd, waar docenten aan deelnemen en waar in de laatste jaren de focus ligt op eigenaarschap van het eigen studieproces door de student, in allerlei vormen.

Tussen de manager en de individuele docenten vinden regelmatig voortgangsgesprekken plaats waarin ook de scholing van docenten aan bod komt. Faculteitsbreed wordt volgend studiejaar digitale vaardigheid als constant bij te houden professionalisering ingevoerd in de gesprekscyclus.

Voorzieningen

De opleiding is gevestigd in het gebouw van de Hogeschool Leiden. Algemene voorzieningen zoals het studentendecanaat, het mediacentrum (met een collectie voor de opleiding), het grand café, de bookshop, de servicebalie, het restaurant zijn voor alle studenten toegankelijk. Studenten maken tevens gebruik van de open leerplekken met computers en zijn vaak op het studieplein te vinden voor overleg.

Daarnaast maakt de opleiding Docent Muziek structureel gebruik van praktijklokalen. Deze ruimtes zijn voorzien van speciale dansvloeren, goede akoestiek en een piano of vleugel. Deze

praktijklokalen worden ook gebruikt door opleidingen zoals de opleiding Docent Dans/Euritmie en de Vrijeschool Pabo.

Evaluatie en kwaliteitszorg

Het directe contact met en tussen docenten, studenten, medewerkers, werkveld en alumni is een van de belangrijkste instrumenten op basis waarvan verbeteringen worden doorgevoerd, aldus de opleiding. Naast het informele contact is de kwaliteitszorg geformaliseerd in evaluatiebijeenkomsten, de opleidingscommissie, teamoverleggen en gesprekken binnen de beoordelingscyclus van medewerkers. Het ODM-Café is bijvoorbeeld een jaarlijks evaluatiemoment waarin docenten en studenten elkaar ontmoeten rondom een afgesproken thema. Ook wordt het contact bijvoorbeeld georganiseerd in stagebezoeken aan de scholen en gezamenlijke activiteiten op de hogeschool.

De opleidingscommissie bestaat uit zeven studenten en één docent-ondersteuner. Bij relevante thema's werkt de opleidingscommissie samen met de opleidingscommissie van de opleiding Docent Dans-Euritmie.

Overwegingen

De commissie heeft het curriculum bestudeerd en besproken met studenten en docenten. De vormgeving van het curriculum is naar het oordeel van de commissie goed doordacht. De commissie constateert dat de samenhang in het curriculum sterk is: de periodes sluiten op elkaar aan en in het curriculum is een duidelijke opbouw in de competenties aangebracht. De cyclische benadering van didactiek door de jaren komt in de praktijk echter beter tot uitdrukking dan op het papier.

De commissie stelt ook vast dat de beoogde inhoud en het niveau van de samenhangende programmaonderdelen door de leerlijnen adequaat zijn. Door de lange leerlijnen die de opleiding doorkruisen, ontstaat een goede aanpak. Met name waar het gaat om het onderdeel fenomenologie creëert de opleiding voldoende diepgang

en een mooie inhoudelijke basis voor het curriculum. De onderwijsvormen sluiten goed bij de inhoud van de opleiding aan. Studenten zijn ook positief over de inhoud van de opleiding. De commissie adviseert wel om ook koortraining met partituur aan de piano aan te bieden.

De commissie is van mening dat de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding duidelijk zichtbaar is in het curriculum. De modules bieden studenten de nodige diepgaande kennis, vaardigheden, ervaring en beroepshouding voor een muziekdocent aan en bereiden hen goed voor op het toekomstig vakgebied. Praktijkgericht onderzoek komt volgens de commissie in het curriculum voldoende tot uiting.

De opleiding kan de visie op ICT nog verder uitwerken (zie ook standaard 1); studenten zouden naar het oordeel van de commissie een breder palet aan didactische vaardigheden en handvatten moeten kunnen hanteren. Op deze manier leren studenten minder vrijblijvend dan nu het geval is om te gaan met ICT. Ook het werkveld heeft tijdens de visitatie aangegeven dat de opleiding een visie zou moeten formuleren over de wijze om ICT als didactisch instrument in te zetten en hoe studenten kinderen ermee kunnen leren omgaan. De commissie adviseert dan ook de visie op en de toepassing van ICT in het onderwijs nog verder uit te werken en toe te passen in het curriculum.

De opleiding is voornamelijk gericht op het opleiden van docenten voor scholen voor primair en voortgezet onderwijs. De commissie adviseert om in het verplichte curriculum meer aandacht te besteden aan een bredere inzet van studenten en het als kans te zien het perspectief van de opleiding te verbreden tot buiten het onderwijs. Het opleidingsaanbod kan dan ook 'ontschoold' worden (in de zin van muziekonderwijs buiten dat specifieke kader), aldus de commissie.

De opleiding creëert een intensieve en inspirerende leeromgeving voor studenten. De oplei-

ding zorgt voor veel persoonlijke en muzikale verbinding tussen alle studenten. De opleiding durft zich kwetsbaar naar studenten op te stellen, heeft de commissie vernomen. De commissie complimenteert de opleiding met name over de inrichting van Het Concert in het derde jaar, dat een belangrijke rol speelt bij de verantwoordelijkheid en de betrokkenheid van studenten tussen de verschillende studie jaren.

Naast de zelfstudie-uren is er voor studenten veel contacttijd ingeroosterd. Ondanks de onlangs gepresenteerde toetskalender, gaven studenten tijdens de visitatie aan de opleiding intensief en zwaar te vinden. Ook constateert de commissie dat studenten wegen zoeken om tijd voor opleiding te creëren. De commissie stelt vast dat de opleiding potentiële studenten adequaat voorlicht over de zwaarte en de verwachtingen van de opleiding en dat hierdoor het programma in principe studeerbaar is voor de ingestroomde studenten. De commissie vindt het echter een onwenselijke situatie dat studenten zoveel moeite moeten doen om het onderwijsaanbod te kunnen volgen. De commissie heeft dan ook de indruk dat het onderwijsaanbod groter is dan noodzakelijk om de doelstellingen te bereiken. De commissie adviseert de opleiding dan ook naar manieren te zoeken die de studielast kunnen verminderen door wellicht het aanbod te verkleinen. Aan studenten doet de commissie het advies dit punt beter bespreekbaar te maken.

De commissie constateert dat de opleiding passende instroomeisen hanteert. De opleiding heeft de intakeprocedure tevens adequaat vormgegeven: door de audits zorgt de opleiding ervoor dat de juiste studenten met voldoende potentieel voor de opleiding Docent Muziek aan de opleiding beginnen.

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over goed en gekwalificeerd personeel voor het verzorgen van het onderwijs in de opleiding. Het gedreven en enthousiaste team heeft als geheel zowel inhoudelijke expertise op het

gebied van muziekonderwijs, als expertise op het gebied van begeleiding, toetsing (door de BKE-certificering), didactiek en onderzoek. De commissie suggereert nog om in de zoektocht naar gastdocenten de buitenwereld nog explicieter naar binnen te halen.

De commissie heeft van studenten bovendien vernomen dat docenten bevolgen, inspirerend en betrokken zijn en dat docenten een veilig leerklimaat weten te scheppen. De opleiding beschikt over een open leerklimaat waar betrokkenen regelmatig met elkaar de inhoud van het curriculum evalueren.

De commissie heeft er bewondering voor dat, ondanks de geringe omvang van het docententeam, het team een sterk curriculum weet neer te zetten. De commissie is verder van oordeel dat de opleiding voldoende oog heeft voor de eigen kwetsbaarheid op het gebied van omvang en dat de opleiding actief nadenkt over de wijze waarop dit risico is te verkleinen. De opleiding heeft in dit licht bewust ingezet op zowel groei van de opleiding, als verjonging van het team. Ook het combineren van groepen studenten binnen en buiten de opleiding komt hieruit voort. De commissie ondersteunt deze maatregelen.

De commissie is van oordeel dat de huisvesting en de materiële voorzieningen voor de opleiding Docent Muziek toereikend zijn. De voorzieningen sluiten bovendien voldoende aan op de speci-

fieke aspecten van de opleiding. De commissie onderkent ook dat de beschikbaarheid wellicht vergroot kan worden, maar ziet, ook in het licht van de naderende verhuizing, momenteel geen aanwijzingen voor onoverkomelijke problemen met de beschikbaarheid van lokalen en oefenruimtes.

De commissie is van oordeel dat de opleiding de begeleiding in alle fasen van de opleiding goed heeft vormgegeven. Deze past tevens bij de didactische visie. De uitvoering van de begeleiding is intensief te noemen: docenten en studenten zorgen goed voor elkaar. Er is veel individuele en persoonlijke aandacht voor de studenten. De commissie waardeert deze sterke persoonlijke aandacht die studenten krijgen. De commissie complimenteert de opleiding ermee dat zij studieloopbaanbegeleiding (SLB) als een vorm van coaching in de opleiding wil toepassen en deze nog meer relateren aan de vrije ruimte. De commissie moedigt de opleiding dan ook aan de SLB nog wat verder uit te werken, de verwachtingen nog helderder aan studenten te communiceren, en het aanbod van begeleidingsvormen die de hogeschool aanbiedt beter onder de aandacht te brengen. Nu is deze communicatie nog wat diffuus en niet altijd volledig, heeft de commissie vernomen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat toetsstelsel en een toetsprogramma die aansluiten bij de toetsvisie van de opleiding. De toetsen laten een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau zien. De uitwerking en inhoud van de toetsingsprocedure kan nog verder tussen de vakken geharmoniseerd worden. De prestaties van studenten worden in voldoende mate aan hen teruggekoppeld. De commissie adviseert wel om meer ruimte te creëren om de beoordeling niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk met inhoudsvol feedback nader toe te lichten. De opleiding treft goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen, door onder meer de bruikbare rubrics. De toetscommissie en de examencommissie nemen hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus en weten zich een oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde eindniveau van de opleiding. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Toetsprogramma

De opleiding heeft een toetsvisie ontwikkeld, waarin de volgende drie aspecten centraal staan: de student als professional, een onderzoekende houding en toetsing die ontwikkelingsgericht is.

Om studenten uit te dagen een kritisch-reflexieve houding aan te nemen en bagage mee te geven om innovatief te zijn in de beroepspraktijk heeft de opleiding een toetsprogramma ontwikkeld dat gericht is op de relevantie voor het beroep van muziekdocent. Daarbij houdt de opleiding rekening met zowel kunstzinnige prestaties als de persoonlijke artistieke ontwikkeling van studenten.

Bij het ontwikkelen van toetsen houdt de opleiding rekening met de volgende uitgangspunten:

- Toetsen sturen het leerproces van de student
- Toetsen en leerdoelen zijn intern consistent
- Toetsen zijn authentiek en geïntegreerd
- Toetsen zijn onderdeel van een kwaliteitscyclus

In het eerste en tweede jaar neemt de opleiding vooral theoretische toetsen af bij studenten. Voorheen gebeurde dit in toetsweken. Sinds het begin van het huidige studiejaar organiseert de opleiding geen toetsweken meer en vinden de toetsen plaats in de leerlijn van de lessen per vak.

In de loop van de opleiding neemt het aantal theoretische toetsen af ten gunste van de toetsing van het functioneren in de praktijk door middel van zogenoemde praktijkafsluitingen.

Binnen de leerlijn onderzoek toetst de opleiding voornamelijk schriftelijk door middel van verslagen, essays en tentamens.

Kwaliteitsborging

De opleiding borgt de kwaliteit (validiteit en betrouwbaarheid) van de toetsen op verschillende manieren. Docenten van het kernteam zijn ten eerste BKE-gecertificeerd. Alle docenten houden hun toetsvaardigheden actueel door elkaar te consulteren over toetsing en door toetsing en beoordeling te agenderen op teambijeenkomsten.

Elke toets bevat tevens een nakijkmodel of criterialijst om de betrouwbaarheid van de beoordeling te borgen. In de evaluaties met studenten is toetsing een vast onderdeel, ook in werkveldbijeenkomsten wordt de toetsing besproken.

Examencommissie

De examencommissie valt onder de formele verantwoordelijkheid van het College van Bestuur (CvB) en heeft hierdoor een onafhankelijke positie ten opzichte van het opleidingsmanagement.

De examencommissie is samengesteld uit drie leden van verschillende opleidingen: twee van de

Vrijeschool Pabo en één van de opleidingen Docent Muziek en Docent Dans-euritmie. De voorzitter van de examencommissie functioneert faculteitsbreed.

Conform wettelijke eisen heeft de examencommissie de verantwoordelijkheid voor de borging van de kwaliteit van toetsen en examens. Daarnaast ziet de examencommissie toe op de correcte uitvoering van de OER en het aanwijzen van examinatoren. Ook heeft de examencommissie de taak het eindniveau van de opleiding te bewaken en te borgen. Er is periodiek overleg tussen de examencommissie en de onderwijsmanager om de lopende zaken te bespreken. Ook zijn er zeer regelmatig faculteitsbrede intervisiebijeenkomsten.

Toetscommissie

De toetscommissie is samengesteld in combinatie met de toetscommissie van de Vrijeschool Pabo en de opleiding Docent Dans-euritmie. De toetscommissie legt verantwoording af aan het opleidingsmanagement en de examencommissie.

De focus van de toetscommissie is het verbeteren van de kwaliteit van de toetsing. De toetscommissie heeft hiervoor een adviserende, begeleidende en controlerende rol en geeft gevraagd en ongevraagd advies bij de toetsontwikkeling en controleert of de toetsen voldoen aan de kwaliteitscriteria validiteit, betrouwbaarheid en transparantie.

Recente ontwikkelingen

In 2020 is een groot deel van het onderwijs en de toetsing online uitgevoerd. Zo konden bijvoorbeeld de theoretische toetsen online afgenomen worden en ook is meer gebruik gemaakt van video-opnames voor het inleveren van toetsen en opdrachten. De opleiding stelt dat studenten hierdoor weinig achterstand hebben opgelopen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een toetsstelsel en een toetsprogramma die aansluiten bij de toetsvisie van de opleiding. De commissie stelt tevens vast dat de

toetsing aansluit op de competenties uit het beroepsprofiel.

De commissie stelt vast dat de toetsen een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau laten zien en dat de prestaties van studenten in voldoende mate aan hen worden teruggekoppeld. Ook de beoordelingscriteria van de toetsen sluiten in de rubrics zichtbaar aan op de leerdoelen en leren studenten adequaat werken als muziekdocent en muzikant.

Het toenmalige panel heeft tijdens de vorige visitatie geadviseerd meer samenhang aan te brengen tussen de wijze van beoordelen van verschillende vakken. De commissie is van oordeel dat de opleiding hier grote stappen in heeft gezet. Het is duidelijk dat de harmonisatie van het toetsprogramma voor het ontwikkelen van een eenduidig toetsstelsel, enorm verbeterd is. Ook heeft de commissie gezien dat er blijvende aandacht is voor dit onderwerp.

De commissie waardeert de aandacht voor formatieve toetsing, die bestaat naast de summatieve toetsing aan het eind van elk onderdeel van het curriculum. De commissie adviseert in dit licht wel om ruimte te creëren om de beoordeling niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk met inhoudsvolle feedback nader toe te lichten. Dat voorkomt niet alleen dat de schriftelijke beoordeling overkomt als een "afvinklijst", maar – belangrijker – maakt het ook mogelijk voor studenten om na afstuderen terug te kijken op de ontwikkeling tijdens de opleiding. Dit zou van enorme meerwaarde zijn, ook in de toekomstige ontwikkeling als beroepsbeoefenaar.

De kwaliteitszorgstructuur is zorgvuldig ingericht: de commissie stelt vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen en dat de procedure om de kwaliteit van de toetsing te borgen in orde is. Zo zijn er bruikbare rubrics ontwikkeld, die ook bij andere opleidingen in het kunstvakonderwijs gehanteerd worden.

De toetscommissie en de examencommissie nemen bovendien hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus en weten zich een oordeel te vormen over de toetsing en het beoogde eindniveau van de opleiding. De commissie zou het toejuichen als het kunstzinnig

perspectief een duidelijker plek zou krijgen in het interne discours over kwaliteit.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

4. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstuderen van de opleiding is gevarieerd opgezet en is passend voor een bacheloropleiding. De commissie heeft 15 eindwerken bestudeerd. De breedte en diepgang van het vakgebied van de Docent Muziek kan door studenten voldoende worden bereikt. Sterke punten van de eindwerken zijn de zichtbare (antroposofische) eigenheid van de opleiding en de uiting van de persoonlijke ontwikkeling van studenten. De verwerking van literatuur, de analyse van wat er al in de praktijk is en het reflectief vermogen, vindt de commissie minder sterk aanwezig in de eindwerken. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau en zijn navolgbaar beoordeeld. De kwalitatieve en kunstzinnige perspectieven in de beoordelingen kunnen nog vergroot worden. Het werkveld is tevreden over stagiairs en alumni. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd, door onder andere de landelijke peerreviews. De examencommissie heeft hierin een sterke rol. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bevindingen

Het vierde en laatste jaar van de opleiding staat in het teken van afstuderen. Het is een jaar van specialisatie, verbreding en afronding. De student doet veel praktijkervaring op in de stages en daarnaast worden ook buitenschoolse gebieden verkend. Het vierde jaar van de opleiding richt zich op de doorontwikkeling tot startbekwaam muziekdocent. De tot dan toe opgebouwde vaardigheden, kennis en houding krijgt een vervolg doordat dit nu kan leiden tot inzicht in eigen mogelijkheden en individuele verdieping.

De opleiding kent geen uitstroomprofielen. Tijdens het afstuderen werken studenten aan drie verschillende thema's, die deels gecombineerd kunnen worden. Bijvoorbeeld door het onderzoekend vermogen te laten zien in een onderzoek binnen de eigen afstudeerstage.

Het afstuderen

Het gerealiseerd eindniveau van de Opleiding Docent Muziek wordt aangetoond door de combinatie van drie elementen. De beoordeling van het afstuderen bestaat uit de volgende drie onderdelen:

- het stageverslag van de afstudeerstage;
- de beoordeling van de vaardigheid op het hoofdinstrument;
- het onderzoek of beroepsproduct begeleid door een scriptie en bijbehorende presentatie en criterium gericht interview.

In het vierde jaar wordt de lesbekwaamheid verder ontwikkeld door een laatste lange stage en een aantal kortere. De opleiding vraagt studenten zich breder te oriënteren dan alleen de eigen lessen en zich naast vakgericht ook vakoverstijgend zich te ontwikkelen. De langere stage vindt plaats in primair onderwijs of voortgezet onderwijs, al naar gelang de interesse van de student. De lange afstudeerstage kan eventueel worden gecombineerd met het afstudeeronderzoek. De begeleider op de stageschool geeft ook over deze stage een beoordeling, die besproken wordt met de student en de begeleider van de opleiding. Aan de hand van het stageverslag beoordeelt de opleidingsdocent uiteindelijk het eindniveau van de student als startend muziekdocent.

Tijdens het afstuderen sluiten studenten tevens hun hoofdinstrument af in een openbare bijeenkomst waarbij minimaal twee beoordelaars aan de hand van een beoordelingsformulier tot een oordeel komen. Afhankelijk van het instrument zijn sommige criteria wel of niet van toepassing in dit format. De beoordeling wordt niet alleen in wel/niet behaald gegeven, maar ook van een toelichting voorzien.

Studenten kiezen tot slot een onderwerp voor de scriptie of het beroepsproduct waaraan het onderzoekend vermogen zichtbaar wordt. De student kiest op persoonlijke interesse en

aansluitend bij de eigen (muzikale) kwaliteiten. Ook dient de student rekening te houden met de relevantie voor het leraarschap en het beroepenveld. Studenten presenteren het eindresultaat aan studiegenoten en belangstellenden, zodat de opbrengst breder gedeeld wordt. Hierbij wordt ook het presentatievermogen van de student beoordeeld. Vaak koppelen studenten hun afstudeeronderzoek aan deze stage in het vierde jaar van opleiding. Het criterium gericht interview zorgt voor verdieping, daar waar nog vragen zijn bij de twee beoordelaars wat betreft kwaliteit van het onderzoek van de student.

Alle onderwerpen worden volgens hetzelfde kader en format beoordeeld. Bij de beoordeling wordt zo mogelijk een extern deskundige betrokken.

Kwaliteitsborging

De opleiding draagt op meerdere manieren zorg voor de kwaliteit van de toetsing. Door meerdere beoordelaars in te zetten zorgt de opleiding voor een betrouwbare beoordeling.

De examencommissie doet jaarlijks een steekproef van het gerealiseerd eindniveau. In de landelijke overleggen van de docent-muziekopleidingen worden tevens elkaars eindproducten eveneens beoordeeld tijdens peerreview bijeenkomsten. De oordelen over het niveau zijn positief. Verder is het gerealiseerde niveau onderwerp van gesprek in de bijeenkomsten van de werkveldcommissie.

De afgestudeerden van de opleiding komen allemaal terecht in het werkveld, meestal als hybride ondernemers/leraren. Vanuit het werkveld krijgt de opleiding tevreden signalen over het niveau van de afgestudeerden als startbekwaam muziekdocent, aldus de opleiding. In het voorjaar van 2021 is een eerste alumni bijeenkomst georganiseerd.

Overwegingen

Het afstuderen van de opleiding waarbij studenten worden beoordeeld op verschillende aspecten, zoals het doceren, het musiceren en het onderzoeken, zijn volgens de commissie gevarieerd opgezet en zijn passend voor het eindniveau. Hoewel een student de onderdelen kan combineren, is dit niet verplicht. De commissie is dan ook van mening dat de opleiding studenten meer kan stimuleren om een verbinding te zoeken tussen de drie onderdelen van het afstuderen. Dit zou de samenhang tussen de verschillende afstudeeronderdelen kunnen vergroten.

De commissie heeft de 15 eindwerken bestudeerd van de studenten die de afgelopen drie jaar afgestudeerd zijn.

De commissie stelt vast dat de eindwerken getuigen van het bachelorniveau. De 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de praktijk van een docent Muziek komen ook zichtbaar terug in de eindwerken. De breedte en diepgang van het vakgebied kan door studenten voldoende worden bereikt; hierdoor worden studenten adequaat voorbereid om als docent Muziek te functioneren.

Sterke punten van de eindwerken zijn het antroposofische karakter waarmee de eigenheid van de opleiding wordt benadrukt, de inspiratie en onderbouwing voor bepaalde thema's en de uitwerking van de verschillende thema's. Ook de uitwerking van de persoonlijke ontwikkeling van studenten is goed. De retrospectieve onderzoeken bestaan bovendien uit een goede analyse. De verwerking van literatuur en een analyse van wat er al in de praktijk is, vindt de commissie minder sterk aanwezig in de eindwerken. De commissie adviseert dan ook de visie op de toepassing van de wijze waarop studenten zouden moeten omgaan met literatuur nader uit te werken. Verder kan het reflectief vermogen nog sterker zichtbaar gemaakt worden in de schriftelijke eindwerken. In de mondelinge presentatie wordt hier wel voldoende aandacht aan besteed.

De commissie constateert dat de aandacht voor innovatie minder aanwezig is in de eindwerken. Tijdens de visitatie gaf de opleiding aan dat dit niet expliciet verlangd wordt in de bacheloropleiding. De commissie wil echter benadrukken dat ook van bachelorstudenten verwacht kan worden dat zij een rol spelen bij innovatie van de onderwijspraktijk. De commissie doet daarom de suggestie om te onderzoeken hoe innovatie al eerder in de opleiding uitgebreider aan bod kan komen. De commissie adviseert de opleiding hierbij om studenten meer ruimte te geven om bewust aanpassingen uit te proberen met als doel de onderwijspraktijk van een muziekdocent te verbeteren.

Hoewel de eindwerken getuigen van het bachelorniveau, geven studenten aan dat zij behoefte hebben aan meer begeleiding bij de tweede fase van het afstudeerjaar. De commissie adviseert te onderzoeken hoe de begeleiding tijdens het afstuderen verbeterd kan worden.

De eindwerken zijn volgens de commissie navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het werk. De toetsing en beoordeling zijn betrouwbaar en valide door het gebruik van gestandaardiseerde beoordelingsformulieren, met indicatoren en een vastgestelde cesuur. Hierdoor is de kwantitatieve gerichtheid van de wijze van beoordelen hoog. De commissie adviseert de kwalitatieve en kunstzinnige perspectieven in de beoordelingen te vergroten.

Ook de berekening van het eindcijfer kan worden verbeterd. Uit de regeling hiervoor maakt de commissie op dat een student geen 10 kan halen.

Zelfs als op (bijvoorbeeld) het Beoordelingsformulier Eindschrijft alles is beoordeeld met de maximale score (dus 14 x 'Goed') dan nog krijg je als student volgens de becijferingsschaal 'slechts' een 9,0. De commissie vindt dit niet logisch en adviseert de beoordeling van het eindcijfer te herzien. Andere opleidingen hebben hiervoor goede voorbeelden.

De commissie is tevens positief over de inzet van een externe gecommiteerde. De uitwerking van de wijze waarop de beoordeling van deze externe invloed heeft op de eindbeoordeling kan de opleiding nog verder uitwerken.

De opleiding borgt de kwaliteit van de eindwerken actief en structureel, door onder andere de landelijke peerreviews. De examencommissie heeft hierin een sterke rol. Ook docenten spelen een actieve rol in de kwaliteitsborging.

Afgestudeerden voldoen aan de wensen van het werkveld: het werkveld is tevreden over het niveau van de studenten en ook beamen zij dat studenten in staat zijn zelfstandig te functioneren. De commissie adviseert de commissie nog meer ruimte te creëren voor de verbinding tussen de school en het werkveld. Niet alleen als het gaat om het functioneren als vakleerkracht, maar ook in de brede rol van leerkracht voor de klas.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Raoul van Aalst

Adviseur bij Otago, en treedt regelmatig op als voorzitter van visitatiepanels

Roeland Vrolijk MA

Opleidingsdocent muziek en projectleider Muziekonderwijzen met passie! bij Thomas More Hogeschool

Gertrude M van Everdingen MA

Docent vakdidactiek muziek, Codarts

Sander van Dorst

Student Koninklijk Conservatorium

De commissie werd bijgestaan door Astrid Koster, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

Woensdag 18 mei 2022

Tijd	Programmaonderdeel
09.00 – 09.45	Welkom en tijd voor het panel
10.00 – 10.30	Gesprek met management
10.30 – 11.25	Themagesprek 1. Thema: Programma, onderwijs en curriculumherziening
11.30 – 12.20	Themagesprek 2. Thema: Toetsing en eindniveau
12.30 – 12.50	Meekijken in de klas
12.50 – 13.30	Pauze, besloten paneloverleg
13.30 – 14.00	Inloopspreekuur
14.00 – 15.00	Gesprek met studenten
15.00 – 15.15	Pauze
15.15 – 16.00	Themagesprek 3 (online). Thema: Stage en samenwerking met het werkveld
16.00 – 17.00	Besloten paneloverleg
17.00 – 18.00	Terugkoppeling en afsluiting

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie, inclusief de volgende bijlagen:
- Instellingsplan Hogeschool Leiden 2017-2022
- Visie ODM
- Landelijk Opleidingsprofiel Kunstvakdocentopleidingen 2018
- Odm Curriculumoverzicht 22-23
- Ontwerpprincipes HSLeiden
- Studiegids ODM 2021 - 2022
- NSE-Resultaten Docent Muziek voltijd
- Odm Café 2021 Verslag
- Stagegids ODM 21-22
- Samenvatting vergadering OC ODM 10.12 (1)
- Matrix Beleidsagenda; bijgewerkte versie 22.03
- Verslag interne audit Docent Muziek januari 2021_definitief
- Toetscommissie ODM toetsbeleid 2021-2022 (1)
- Jaarverslag Examencommissie Educatie 20-21
- Bevindingen excie extern eindniveau odm 2021
- Verslag Alumnidag ODM 2021-04-21
- Rendement odm-hsl
- ODM Afstudeerhandleiding 2021
- Eindwerkstukken van 15 studenten